

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่กลับเป็นซ้ำ ที่มารับการรักษาแบบผู้ป่วยในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ การรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก วิธีดำเนินการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคจิตเภทและกลับมารักษาซ้ำในแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ จากสถิติผู้ป่วยในโรงพยาบาลในปีงบประมาณ 2545 มีผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่กลับเป็นซ้ำได้รับเข้าไว้รักษาตัวในโรงพยาบาลสวนปรุงจำนวน 2,753 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรยามานะ (Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 คน

ดังนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภทที่กลับเป็นซ้ำและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภท อายุระหว่าง 18 - 60 ปี และเข้ารับการรักษาซ้ำในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป และมีอาการทางจิตสงบสนิทได้ตอบรู้เรื่อง มีสมาธิ ไม่มีอาการหูแว่วภาพหลอน

2. การรับรู้เวลา สถานที่ และบุคคลดี ซึ่งประเมินด้วยการประเมินสภาพจิต (Mental Status Questionnaire) ซึ่งจะต้องได้คะแนน ไม่ต่ำกว่า 8 คะแนนในจำนวน 10 คะแนน (kahn et al., 1960 [แบบประเมินอยู่ในภาคผนวก ก])

3. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยประเด็นเนื้อหาที่สำคัญ

2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว จำนวนครั้งที่การเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และระยะเวลาของการเจ็บป่วย

2. แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทโดยใช้แบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวจุฬาลงกรณ์แฟมมิลี่อินเวนทอรี (Chulalongkorn Family Inventory) ของอุมาพร ตรังสมบัติ (2540) ที่ดัดแปลงจากแบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Assessment Device : FAD) ตามแนวคิดแมคมาสเตอร์ (MacMaster Model of Family Functioning) ที่พัฒนาโดย เอ็พสทินและคณะ (Epstein et al., 1984) แบบสำรวจการทำหน้าที่ของครอบครัวนี้ มีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ ครอบคลุมการทำหน้าที่ของครอบครัว 6 ด้านตามแนวคิดของแมคมาสเตอร์ และ พ.ญ. อุมาพร ตรังสมบัติ ได้เพิ่มการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการทำหน้าที่ทั่วไปขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมสังคมของคนไทย ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก จำนวน 24 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบจำนวน 12 ข้อ ครอบคลุมการทำหน้าที่ของครอบครัว 7 ด้านดังนี้ คือ

1	ด้านการแก้ปัญหา	จำนวน	6	ข้อ
2	ด้านการสื่อสาร	จำนวน	5	ข้อ
3	ด้านบทบาท	จำนวน	3	ข้อ
4	ด้านการตอบสนองทางอารมณ์	จำนวน	5	ข้อ
5	ด้านความผูกพันทางอารมณ์	จำนวน	5	ข้อ
6	ด้านควบคุมพฤติกรรม	จำนวน	4	ข้อ
7	ด้านการทำหน้าที่ทั่วไป	จำนวน	8	ข้อ

ลักษณะของข้อคำถาม 36 ข้อ จะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีคำตอบให้เลือก 4 ระดับคือ ตรงมากที่สุด ตรงปานกลาง ตรงเล็กน้อย และไม่ตรงเลย เกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามมีดังนี้

ระดับความเห็น	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
ตรงมากที่สุด	4	1
ตรงปานกลาง	3	2
ตรงเล็กน้อย	2	3
ไม่ตรงเลย	1	4

การแปลผล จะรวมคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อทั้งข้อความทางบวกและทางลบ จากนั้นนำผลรวมของคะแนนที่ได้มาจำแนกเป็นรายด้าน คิดค่าเฉลี่ยแต่ละด้านตามจำนวนข้อคำถาม ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์เพื่อแปลความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นไปตามข้อเสนอแนะของพ.ญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ (ติดต่อส่วนตัว) โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยทั้งโดยรวมและรายด้านดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ยังไม่ค่อยดี
1.50 - 2.49	หมายถึง	ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านนั้นดีเล็กน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านนั้นดีพอสมควร
3.50 - 4.00	หมายถึง	ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านนั้นดีมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เนื่องจากเครื่องมือประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวจุฬาลงกรณ์แฟมมีลีอันเวนทอรี่ (CFI) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดการทำหน้าที่ของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยด้วยเครื่องมือวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวของอำไพรัตน์ อักษรพรหม (2537) การทำหน้าที่ครอบครัวในครอบครัวของเด็กที่มีภาวะซึมเศร้าและเด็กไม่มีภาวะซึมเศร้าของวิระวรรณ อุปมาณ (2538) การศึกษาเรื่องพฤติกรรมของกลุ่มสตรีไทยในเรื่องการทำหน้าที่ในครอบครัวของพรรณพิมล หล่อตระกูล และจันทร์ชนก โยธินัชชาลัย (2542) การศึกษาครั้งนี้จึงทำการทดสอบเฉพาะความเชื่อมั่น โดยผู้ศึกษาได้นำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่กลับเป็นซ้ำ ที่มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ในแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลสวนปรุง จำนวน 10 ราย ตัวอย่างในจำนวนนี้จะไม่ถูกรวมและนำมาศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมเท่ากับ 0.92

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้ศึกษาขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยชี้แจงต่อกลุ่มตัวอย่างว่า มีสิทธิ์จะตอบรับหรือปฏิเสธการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ สามารถออกจากการวิจัยในระหว่างการดำเนินการวิจัยได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการรักษาที่ผู้ป่วยจะได้รับ คำตอบในแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดจะไม่มีเปิดเผยชื่อกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอข้อมูลจะเสนอในภาพรวม

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนก่อนดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขออนุญาตทดสอบเครื่องมือ และขออนุญาตรวบรวมข้อมูล

2. ภายหลังได้รับการอนุมัติผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยใน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย สร้างสัมพันธภาพเพื่อประเมินสภาพจิต (Mental Status Questionnaire) การรับรู้และความพร้อมของผู้ป่วยก่อนการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

2. ผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 30 – 40 นาที ใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2546 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 350 คน

3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องครบถ้วนและชัดเจนเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และผ่านการตรวจสอบถูกต้องมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS / for Window (Statistical Package for the Social Science for Windows) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในรายด้าน

และรายรวม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved